

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Afwegingen plaggen voor natuurontwikkeling

Geachte Statenleden,

In het kader van de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) wordt in Zuid-Holland in totaal ongeveer 5.800 ha natuur ontwikkeld, waarvan ongeveer 3.000 ha nog uit te voeren. Uiterlijk in 2027 moet het netwerk gerealiseerd zijn. Uiterlijk in 2027 moet het netwerk gerealiseerd zijn. Het NNN is ondersteunend aan de Natura 2000-opgaven, en moet daarom aan bepaalde eisen voldoen voor wat betreft natuurtypen en de kwaliteit daarvan. Dit is ook in lijn met de opgaven vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

In de meeste gevallen wordt binnen het NNN natuur gerealiseerd door het beheer, en soms door het watersysteem aan te passen. Het gaat bijvoorbeeld om het stoppen of verminderen van bemesting, op een ander tijdstip maaien of een meer natuurlijk peilbeheer. Voor een beperkt aantal zwaardere' natuurdoelen, waaronder nat schraalland en vochtig hooiland, zijn meer ingrijpende maatregelen, zoals plaggen, noodzakelijk om de opgave te kunnen realiseren. Het betreft een oppervlak van hooguit een paar honderd hectare (van ca. 5.800 ha NNN). Plaggen is dus eerder uitzondering dan regel. In veruit het grootste deel van het areaal nieuwe natuur is plaggen dus niet nodig, en kan worden volstaan met andere maatregelen zoals hydrologische aanpassingen of aangepast beheer. Indien het wel noodzakelijk is dat er geplagd wordt, wordt er niet dieper geplagd dan strikt noodzakelijk voor het verkrijgen van de juiste condities.

Bij een aantal betrokken gebiedspartijen, en met name bij agrariërs, zijn er zorgen over plaggen. Dat komt onder andere vanwege het (onomkeerbare) effect van plaggen op de grondwaarde. Bovendien worden er in agrarisch gebied veel ingrijpende maatregelen om de bodemdaling te beperken (al is het maar enkele mm/jaar). Dit heeft vaak ingrijpende gevolgen voor de bedrijfsvoering. Als er dan met plaggen soms wel 20-25 cm in één keer wordt verwijderd, leidt dit begrijpelijkerwijs tot twijfels over nut en noodzaak. Een plagdiepte van 40 cm, zoals beschreven in de Bodegraven-Noord notitie beschouwen wij als een uitzonderlijke ingreep, waar uiterst kritisch naar nut en noodzaak gekeken zal moeten worden.

Zoals in de notitie verder wordt toegelicht is de toplaag soms zo sterk aangetast dat deze met natuurlijk processen nauwelijks meer hersteld kan worden. Dan is plaggen van de (sterk) veraarde, vermeste en veelal ondoorlatende toplaag noodzakelijk. Omdat het waterpeil bij de inrichting meestal omhoog gaat (soms zelfs tot aan maaiveld) wordt verdere bodemdaling bovendien per direct sterk beperkt.

Op 9 november 2022 is in de vergadering van Provinciale Staten gesproken over de begroting en najaarsnota. Tijdens de vergadering is ook gesproken over natuurontwikkeling. Gedeputeerde Potjer heeft daarbij de volgende toezegging gedaan: *“Gedeputeerde Potjer zegt toe om PS de afwegingen bij het afplaggen ten behoeve van natuurontwikkeling te delen inclusief de mogelijke klimaateffecten. Gedeputeerde Potjer zal daarbij ook ingaan op de proef bij Kampina en het onderzoek bij Bodegraven Noord bijvoegen”*. Daarnaast zijn er op 16 januari 2019 statenvragen gesteld door over het “Effecten voor het klimaat bij verschillende natuuropgaven en vernatting van veengronden”. Deze zijn op 12 februari 2019 beantwoord in lijn met voorliggende notitie.

Naar aanleiding van bovenstaande toezegging is bijgaande notitie ‘Afwegingen plaggen voor natuurontwikkeling’ opgesteld. Tevens zijn de twee notities bijgevoegd over te verwachten effecten van de inrichting van Bodegraven Noord op de emissie van broeikasgassen bijgevoegd. Daarmee wordt ons inziens voldaan aan de toezegging van 9 november 2022.

Vanwege de directe relatie met het onderwerp van de notitie, is tevens een passage opgenomen over hoe afplaggen voor natuurontwikkeling zich verhoudt tot de recente kabinetsbrief ‘Bodem en water sturend’ die op 25 november 2022 naar de Tweede Kamer is gestuurd.

De belangrijkste conclusies uit de notitie zijn hieronder kort samengevat. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de notitie.

1. Plaggen voor natuurontwikkeling is de uitzondering, niet de regel. Het wordt in lopende projecten alleen voor specifieke doelen, over een relatief klein oppervlakte toegepast.
2. Plaggen is vaak noodzakelijk om de gewenste, specifieke natuurdoelen te halen. Plaggen is in die gevallen nodig om binnen een bepaalde tijd (ca. 10-12 jr) de juiste bodemcondities te realiseren (fosfaat, buffering, niet veraard veen), voldoende hoge grondwaterstanden te krijgen en zodat een robuust water- en natuurbeheer kan worden gevoerd.
3. Plaggen is in lijn met het Rijksbeleid ‘Bodem en Water sturend’.
4. Plaggen is in lijn met het klimaatbeleid. Hoewel na plaggen tijdelijk een toename van broeikasgasemissies kan optreden, is het netto effect op broeikasgasemissie na inrichting positief.

Op basis van bovenstaande punten nemen GS het standpunt in dat plaggen ingezet kan worden in natuurontwikkelingsprojecten, mits dat noodzakelijk is vanuit de argumenten genoemd in de notitie.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

voorzitter,

drs. J. Smit

Bijlagen

- Memo Afwegingen plaggen voor natuurontwikkeling
- Notitie broeikasgassen Bodegraven Noord.
- Kwalitatieve beoordeling van effecten van het inrichtingsplan Bodegraven-Noord op broeikasgasemissies uit de landbouw en natuur.